

Faldende tysk- kompetencer blandt de unge

TEMAANALYSE

Færre og færre danske unge vælger tysk i uddannelsessystemet, samtidig med at det tyske marked bliver stadig vigtigere for danske virksomheder.

Manglende tyskkompetencer kan bremse eksporten

Det faldende antal danskere med tyskkompetencer er mere end blot en sprogudfordring – det er en barriere for vækst og forretningsudvikling på SMV'ernes vigtigste eksportmarked – nemlig Tyskland. Med 84 millioner potentielle kunder syd for grænsen er Tyskland afgørende for danske SMV'ers eksport. I takt med at færre mestrer det tyske sprog, mindsker det muligheden for, at danske virksomheder kan udnytte mulighederne på vores nabolands marked fuldt ud. For at konkurrere og opbygge gode forretningsforbindelser er stærke tyskkompetencer afgørende.

Danske
SMV'er ek-
sporterede i
2023 for 43
mia. kr. til
Tyskland

43

Andelen af tyskstærke afgangselever har været betydeligt faldende de sidste 10 år. I 2023 havde 4% af STX-studenter tysk A på eksamensbeviset. Til sammenligning var dette tal i 2016 næsten 9%. Hvis denne udvikling fortsætter, går der ikke lang tid før tyskkundskaber bliver en sjældenhed blandt gymnasieelever.

Danske unge
fravælger
tysk sam-
menlignet
med andre
europæiske
lande

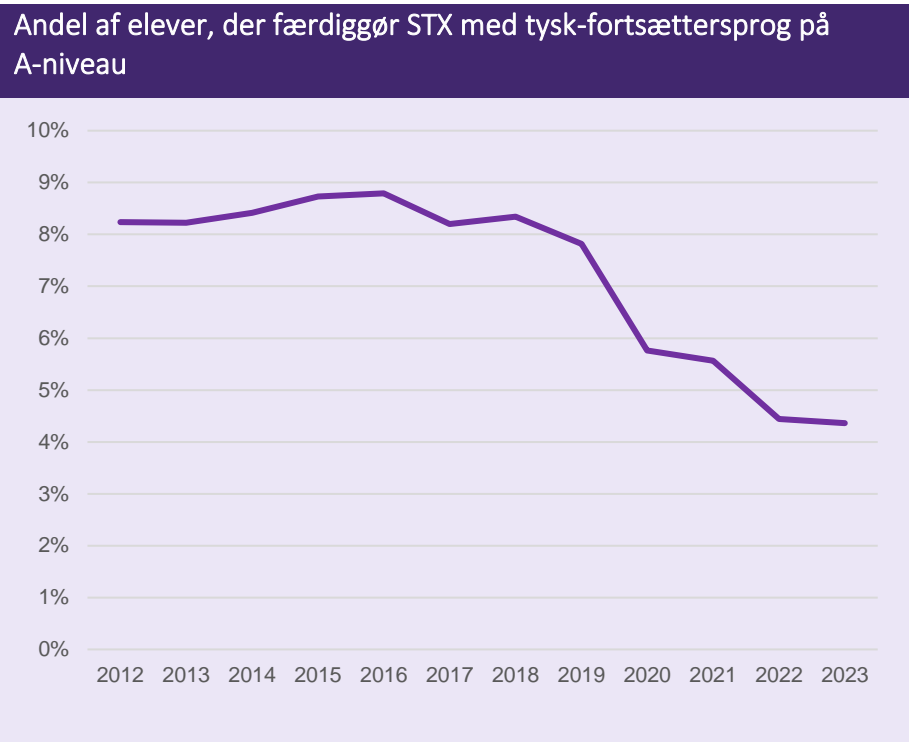
Kilde: SMVdanmark på baggrund af Eurostat

Figur 1

Danmark ligger i bund

I 2022 lå Danmark på 9. pladsen blandt europæiske lande, når det kom til andelen af danske gymnasieelever, der valgte tysk. Kun 27% af danske elever havde tysk på skemaet, hvilket placerer Danmark betydeligt bag en række øst- og centraleuropæiske lande. Især i Østeuropa spiller tysk en væsentlig rolle i undervisningen.

Tysk på A-niveau i gymnasierne er halveret på blot 10 år

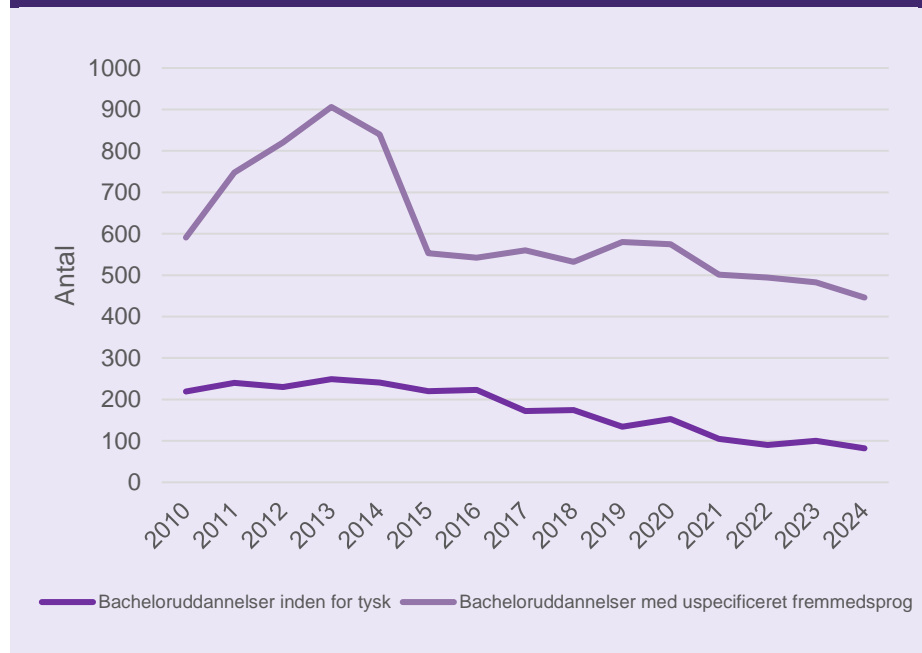
Kilde: SMVdanmark på baggrund af Børne og Undervisningsministeriet. Figur 2

Stærke tyskkompetencer kan blive en mangelvare

På baggrund af tal fra Børne og Undervisningsministeriet kan der ses et tydeligt fald i andelen der færdiggør STX med tysk på A-niveau fra 2012-2023. Hvor andelen i perioden 2012-2018 lå stabilt på 8-9%, er den sidenhen i gennemsnit faldet med ca. 0,8 procentpoint hvert år og frem. I 2023 havde kun 4% af STX-studenter tysk på eksamensbeviset hvilket indikerer en halvering på bare 10 år.

Denne udvikling vækker bekymring, da tyskkundskaber traditionelt har haft en stor værdi for dansk erhvervsliv. Især i relation til Tyskland, som er SMV'ernes største handelspartnere. Det faldende antal elever med tysk på højt niveau kan betyde, at tyske sprogfærdigheder kan blive en mangelvare i fremtiden.

Antal optagne på bacheloruddannelser inden for hhv. tysk og uspecificeret fremmedsprog

Kilde: SMVdanmark på baggrund af Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Figur 3

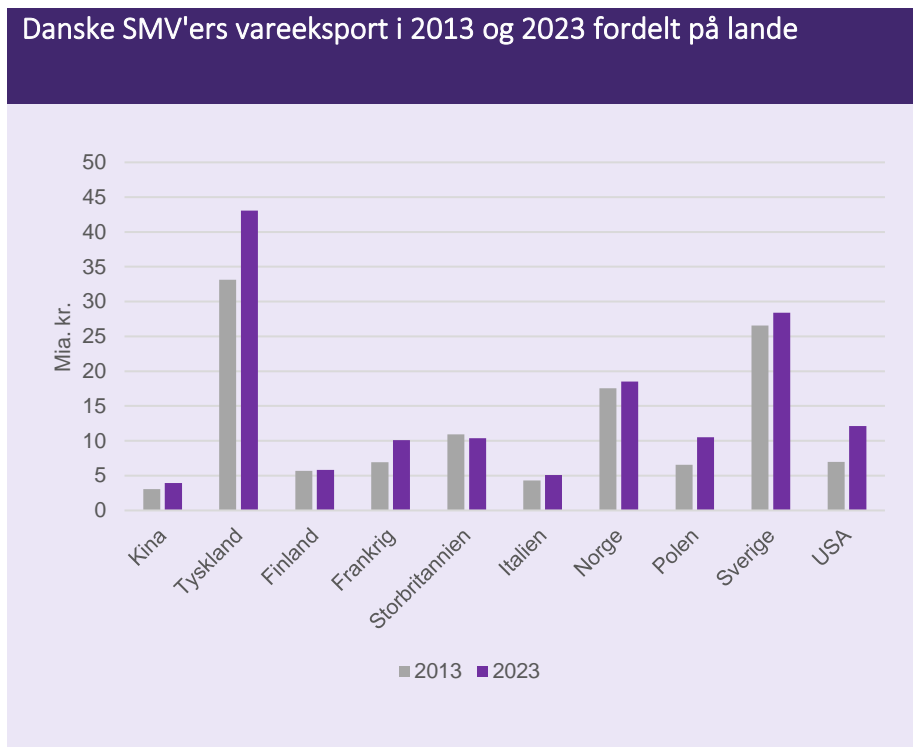
Færre unge vælger bacheloruddannelser med fremmedsprog

Fremmedsprog på tilbagegang

Siden 2010 er antallet af studerende, der vælger en bachelor inden for tysk faldet markant. Fra at have 250 optagne i 2013, er der i 2024 kun 82 optagne på en bachelor inden for tysk på tværs af uddannelsesinstitutionerne i Danmark. Parallelt har bacheloruddannelser inden for et uspecificeret fremmedsprog også oplevet et voldsomt dyk efter 2013 og frem. Fra 2013 og frem til 2024 er antallet faldet med 460 personer, hvilket svarer til en halvering på godt og vel 10 år.

Udviklingen kan ses som en afspejling af en større tendens i det danske uddannelsessystem, hvor fremmedsprog – især tysk – mister sin tiltrækningskraft blandt de unge. Med Tyskland som en af Danmarks største handelspartnere og stor efterspørgsel efter tyskkundskaber i erhvervslivet kan dette gøre det vanskeligere for danske virksomheder at konkurrere på det tyske marked.

Tyskland er stadig SMV'ernes vigtigste marked.

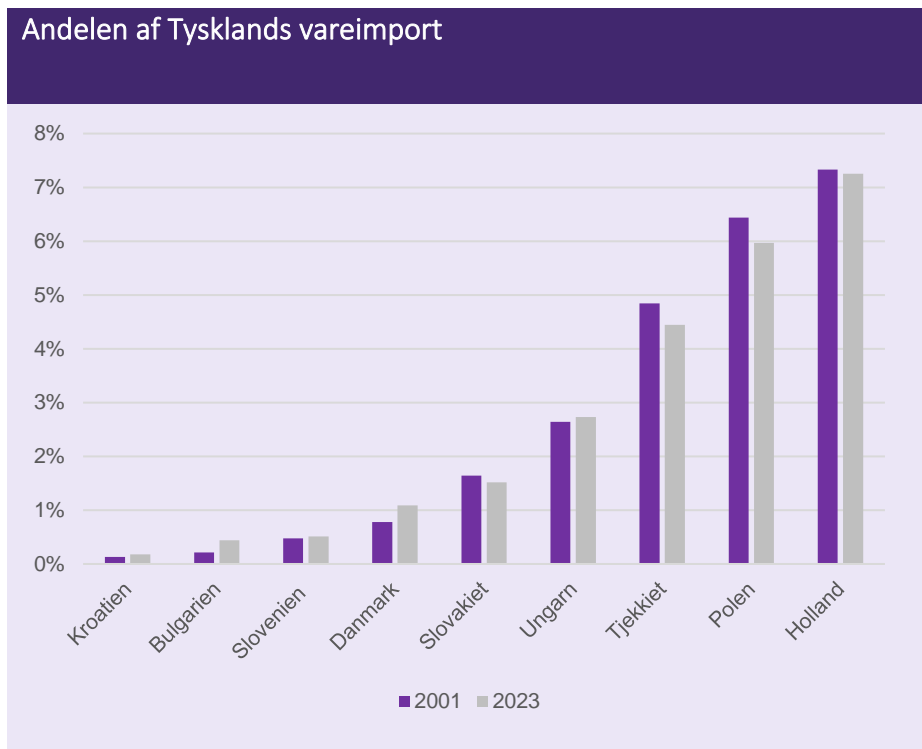
Kilde: SMVdanmark på baggrund af Udenrigsministeriet
Figur 4

Stigende eksport til Tyskland

Tyskland beholder sin plads som danske SMV'ers vigtigste eksportmarked mens eksporten til flere andre lande er faldende i forhold til 2013. I 2023 eksporterede de danske SMV'ere for 43 mia. kr. til Tyskland hvilket understreger Tysklands vedvarende betydning for de små virksomheder.

Samtidig ses en stigning i eksporten til andre markeder så som USA og Holland. Omvendt ses der et fald i eksporten til Storbritannien hvilket formentligt skyldes Brexit, der medførte nye handelsbarrierer. På trods af disse forskydninger står det tyske marked fortsat som det vigtigste for SMV'erne.

Den danske eksport til Tyskland er i fremgang

Kilde: SMVdanmark på baggrund af International Trade Center
Figur 5

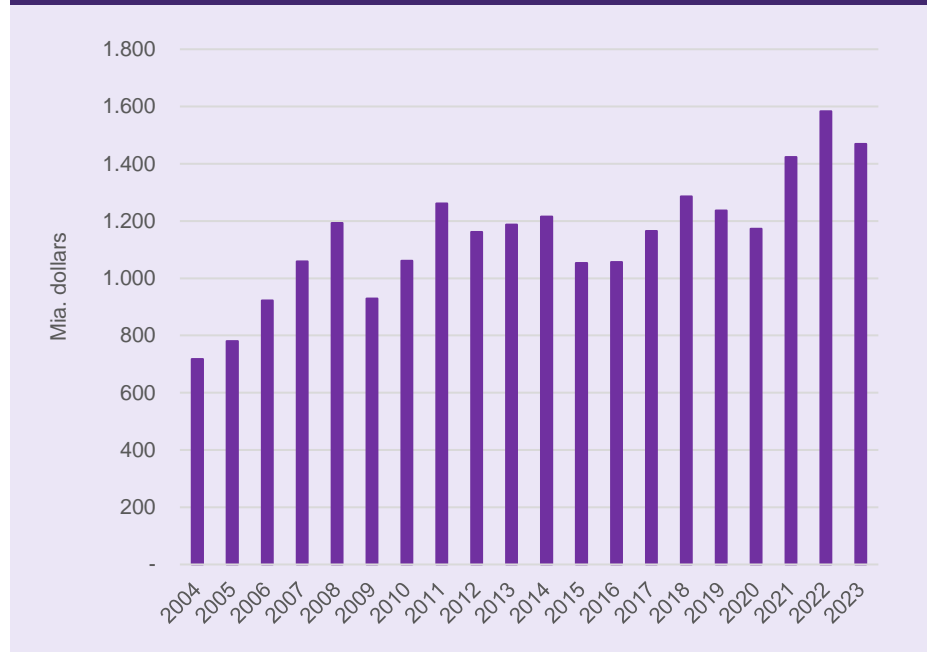
Danmark vinder terræn på det tyske importmarked

På trods af faldende tyskkompetencer har Danmark stadig formået at øge sin eksport til det tyske marked. I 2001 importerede Tyskland lige under 1% af sin samlede import fra Danmark, mens den i 2023 er steget marginalt til lige over 1%. Det viser, at danske virksomheder har formået at øge sin tilstedeværelse på det tyske marked over årene.

Samtidig ses det at Polen og Holland fastholder deres stærke position som nogle af de største eksportører til Tyskland. Dog kan det bemærkes at både Polen og Tjekkiet, som grænser op til Tyskland, har faldende andele.

Danmarks stigende andel indikerer en vellykket indsats for at fastholde og udvide eksporten til Tyskland. Med det sagt, så eksporterer Danmark en relativt lille del i forhold til flere af de nærliggende lande, hvilket også tyder på et meget konkurrencepræget marked.

Tysklands samlede vareimport

Kilde: SMVdanmark på baggrund af International Trade Center
Figur 6

Dansk tilstedeværelse på det tyske marked skal styrkes

Tyskland importerer fortsat mere

Generelt ses en støt vækst i Tysklands samlede import fra perioden 2004 til 2023. Især ses en markant stigning fra 2020 og frem hvor importniveauet nåede nye højder. I 2022 nåede importen det hidtil højeste niveau på næsten 1.600 mia. dollars.

For danske virksomheder betyder Tysklands voksende importmarked muligheder. En øget efterspørgsel i Tyskland giver danske eksportører mulighed for at få en større markedsandel, især for virksomheder der kan imødekomme tysk efterspørgsel samt etablere stærke handelsforbindelser. Tysklands økonomiske stabilitet samt stærke købekraft gør det til et attraktivt marked, og den voksende eksport kan ses som en opfordring til, at danske virksomheder om at styrke deres tilstedeværelse på det tyske marked.

Konklusion og anbefalinger

Den danske talentmasse af personer, der mestrer tysk på et relativt højt niveau, er på tilbagegang. Det er kritisk, særligt for danske SMV'er, der har Tyskland som deres vigtigste eksportmarked. Der bør foretages en grundig analyse af, hvorfor færre unge tilvælger tysk på et højt niveau.

Der er flere veje til at styrke tysk i Danmark, men det er centralt at styrke det første led i kæden, dvs. de kompetencer eleverne får i grundskolen.

Derudover bør det få politisk prioritet at undersøge, hvordan flere på ungdomsuddannelserne og på de videregående uddannelser kan motiveres til at tilvælge tysk, da Tyskland er og i de kommende år vil forblive et afgørende for eksportmarked og fyldt med vækstmuligheder for de danske SMV'er. For eksempel ved at fastholde sprogløftet fra 2021, der har haft fokus på at løfte fransk og tysk på de videregående uddannelser.

Kontakt

Underdirektør – politik & analyse, Alexander Søndergaard
Tlf.: +45 33 93 20 00, soendergaard@smvdanmark.dk

Juniorkonsulent, Sofie Katrine Nygaard Pedersen
Tlf.: +45 33 93 20 00, pedersen@smvdanmark.dk

SMVdanmark, december 2024